O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Toshkent davlat agrar universiteti
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori,
professor _____ S.G. Boboyev
Ro‘yxatga olindi: № BD-60840100-1.10
“28” 08 2025-yil

LOTIN TILI VA VETERINARIYA ATAMALARI

FANNING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000 –	Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	840000 –	Veterinariya
Ta’lim yo‘nalishlari:	60840100 –	Veterinariya meditsinasi (hayvon turlari bo‘yicha)
	60840300 –	Veterinariya-sanitariya meditsinasi

TOSHKENT – 2025

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
LTVA1104	2025-2026	1	4
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O‘zbek		4

	Faning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Lotin tili va veterinariya atamalari	48	72	120

2.

I. Fanning mazmuni

Fanning asosiy maqsadi - talabalarga “Lotin tili va farmatsiya terminologiyasi“ bilimlarning nazariy asoslarini 2 ta bo‘lim bo‘yicha (anatomik va farmatsevtik) asosiy tushunchalari va kategoriyalarini grammatik qonuniyatlar tamoyillarini o‘rgatish hamda ularni amalda tadbiq etish ko‘nikmasini hosil qilish. Bu dasturning asosiy maqsadi oliy malakali veterinariya tibbiyoti mutaxassislarning turli yo‘nalishlar bo‘yicha mutaxasislik saviyasini oshirish borasida farmatsevtik atamashunoslik asoslarini chuqur o‘rgatish.

Fanning vazifasi – bakalavriyat talabalarini to‘g‘ri talaffuz qilishga o‘rgatish, grammatik formalarni tushunish va atamalarning ma’nosini tushunish, mustaqil ravishda lug‘atsiz yoki lug‘at bilan anatomik, klinik va farmatsevtik atamalarni tuzishga qaratilgan. Dastur o‘z ichiga nazariy va amaliy bilimlarni kattagina hajmini olgan bo‘lib, talabalar farmatsiya atamalarni keyingi kurslarda maxsus fanlarda tuzish, tushunish va tadbiq etishda yordam beradi .

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

Fan bo‘yicha ma’ruza mashg‘ulotlar rejalashtirilmagan.

1-mavzu. Lotin tili tarixi.

Til oilalari. Hind-Yevropa tillar oilasi. Lotin tili rivojlanish bosqichlari: arxank, klassik, postklassik, kechki lotin.

2-mavzu. Fonetika.Lotin tili alifbosi. Tovushlar talaffuzi.

25ta harf haqida ma’lumot. Lotin va yunon tilidagi tovushlardagi farqlilik.

3-mavzu.Unli va undosh harflar

Unli va undosh harflar Unlilar talaffuz etilishi. Undoshlar talaffuz etilishi.

4-mavzu. Unli va undoshlarning o‘ziga xosligi.

Diftonglar. Digraflar. Harf birikmalarining talaffuzi.

5-mavzu. Bo‘g‘in.

Bo‘g‘in cho‘ziqligi va qisqaligi.

				pasayishi. Holatlar. 1-deklatsiya-lotin otlari, yunoncha otlar.	mavzu ushbu dasturning 2-mavzusiga to‘liq mos keladi Lotin tovushlarining talaffuzi	
2	CLAS 205A: “Bioscientific Vocabulary Building From Latin and Creek” (Всемирный университет Вашингтона)	56-o‘rin	25-o'rin	Klassik lotin tilining so'z shakllanishining asosiy usullari affiks va affikssiz hisoblanadi. Affiks usuli so'z hosil qiluvchi affikslarni (prefikslar, sufikslar) ishlab chiqaruvchi asoslarga qo'shish orqali hosilalarni shakllantirishni nazarda tutadi.	Introduction and Syllabus 6-subject Lotin tilining so'z shakllanishi 13-mavzu ushbu dasturning mavzulari lotin tilining so'z yasalishiga tegishli	https://classics.washington.edu/courses/2025/summer/clas/205/a?utm_source=chatgpt.com
3	University of Edinburgh Medical School (MBChB-Bachelor of Medicine, Bachelor of Surgery)	21-o‘rin	global reyting taxminiy hisoblanadi-lekin 30-chi joy	Klinik farmakologiya-bu dori vositalaridan klinik foydalanish samaradorligi va xavfsizligini oshirish maqsadida dori vositalarining inson tanasiga ta'sirini ilmiy asosda o'rganadigan tibbiy fan	Introduction to Clinical Pharmacology 9-subject Klinik farmakologiyaga kirish. 19-ushbu dastur mavzusi dunyoning TOP-300 universiteti dasturidagi mavzuga asoslangan qo'shimchalarni o'z ichiga oladi	https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Edinburgh_Medical_School https://www.auckland.ac.nz/en/study/study-options/find-a-study-option/bachelor-of-medicine-and-bachelor-of-surgery-mbchb.html

	Qo'shimcha adabiyotlar 5. Mirziyoyev Sh.M. "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora – tadbirlari to'g'risida" gi 2017 yil 20 apreldagi PQ-2909-sonli Qarori. Toshkent, 2017-yil. 6. Israilova M.N. "Lotin tili va klinik farmasevtika terminlari" o'quv qo'llanma. Toshkent 2016. "Fan va texnologiyalar" nashriyoti 7. M.N. Israilova, M.I. Abidova Lotin tili uchun umumiy lug'at. Toshkent 2016. "Fan va texnologiyalar" nashriyoti 8. Edwina Kidd, Ole Fejerskov. Essentiais of dental caries Fourth edition. Oxford University press. 2016. 1.https://explorer.cuni.cz/class/EP0201050?lang=en&utm_source=chatgpt.com 2.https://classics.washington.edu/courses/2025/summer/clas/205/a?utm_source=chatgpt.com 3.https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Edinburgh_Medical_School https://www.auckland.ac.nz/en/study/study-options/find-a-study-option/bachelor-of-medicine-and-bachelor-of-surgery-mbchb.html
7.	Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat agrar universiteti Kengashining 2025-yil "28" 08 dagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ul:** F.A. Ashurova– Toshkent davlat agrar universiteti, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi o'qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** Keldiyorova G. – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. Alavuddinova N. – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Ushbu o'quv dasturi QS va The xalqaro reytinglarida nufuzli 300 talikka kirgan quyidagi oliy o'quv yurtlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

№	Universitet nomi	QS	THE	Dunyoning TOP-300 universitetlari dasturlari asosida kiritilgan qo'shimcha mavzular	Ushbu dasturdagi mavzu nomi	Havolalar
1	University in Prague	133-o'rin	201-o'rin	Grammatikaga kirish-ismlar va sifatlar toifalari, fe'llar toifalari Ismlarning	1- subject Pronunciation of Latin sounds. Ushbu leksik	https://explorer.cuni.cz/class/EP0201050?lang=en&utm_source=chatgpt.com

6-mavzu. Urg'u.

Urg'u qoidalari. Bir bo'g'inli so'zlarda va ko'p bo'g'inli so'zlarda urg'uning qo'llanilishi.

7-mavzu. Ot – so z turkumi

So'z turkumlari. Anatomik termin tuzilishi. So'z turkumlari va terminni tashkil etuvchi so'zning grammatik kategoriyalari. Ot va uning grammatik kategoriyalari. Lug'at formasi.

8-mavzu. Moslashmagan aniqlovchi.

Otning V xil turlanish belgilari,-um, -on, -a, -us, -en, -urod belgilari

9-mavzu. Sifat – so'z turkumi

Sifat. Sifatning grammatik kategoriyalari. Sifatning ikki guruhi. Sifatning lug'at shakli. Sifatlarning ot bilan moslashish qoidalari. Sifat darajalari. Moslashgan aniqlovchi.

10-mavzu. Son – so'z turkumi.

Miqdor sonlar. Tartib sonlar. Rim raqamlari

11-mavzu. Fe'l – so'z turkumi.

Fe'l haqida umumiy ma'lumot. Fe'llarning tuslanishi. Fe'l mayllari, Fe'l nisbatlari.

12-mavzu. Ko'makchilar va bog'lovchilar

Tushum kelishigida qo'llanadigan ko'makchilar. Chiqish kelishigida qo'llanadigan ko'makchilar.

II MODUL.Klinik terminologiya.

13-mavzu. So'z yasalishi.

Morfema. Terminologik so'z yasalishining ba'zi umumiy tushunchalari: so'z tarkibi, morfema, so'z yasalishi strukturasi, so'z yasovchi va yasama negiz, TE, so'zlarning bo'linishi, so'z yasash usullari

14-mavzu. Suffiksatsiya.

Ot yasovchi suffikslar.

15-mavzu.Suffiksatsiya(davomi)

Sifat yasovchi suffikslar.

16-mavzu. Prefiksatsiya.

Prefiksatsiya – old qo'shimchani (prefiksni) o'zakka qo'shish, bunda ma'no o'zgarmaydi, balki ushbu tushunchaga *lokalizatsiyasi* (yuqori, quyi, oldingi, orqa), *yo'nalishi* (yaqinlashish, uzoqlashish), *kechishi* (ilgari, keyin), *mavjudligi*yoki *inkor etishi* kabi tarkibiy qismni qo'shilishini o'rganish.

17-mavzu. Prefiksatsiya. (davomi)

Ko'p qo'llaniluvchiyunon-lotin prefikslari

18-mavzu.Terminologiya

Tana tuzilishi. Terminologik so'z yasalishining ba'zi umumiy tushunchalari. Lotin

va yunon qo'simchalari minimumi. Ko'p qo'llaniluvchi yunon-lotin dubletlarini va anatomik prefikslari.

19-mavzu. Termin elementlar.

Ta'limot, fan, tashxislash usullari, davolash, dard va kasalliklarni ifodalovchi yunon TE.

20-mavzu.A'zo va bosh qismlarni ifodalovchi dubletlar

A'zo va bosh qismlarni ifodalovchi dubletlar va ularning patologiyasining nomlari. Murakkab so'zlar yasalish qoidalari; dublet va yakka TE minimum. Klinik terminlarning o'ziga xos xususiyatlari. -osis, -iasis, -ismus, -itis, -oma suffikslari terminologik ma'nolari.

21-mavzu. Klinik farmakologiyaga kirish.

Ba'zi asosiy farmasevtik terminlar. Dori vositalarining nomlarining yasalish usullari va namunali tuzilishi.

22-mavzu. Trival nomlardagi tarkibiy qismlar.

Dori shakllari, o'simlik qismlarining nomlari.

23-mavzu. Retsept strukturasi va formasi.

Retsept yozib berish asosiy qoidalarini bilib olish; retseptdagi lotincha qismni rasmiylashtira olish. Retseptura formulirovkalari.

24-mavzu. Retsepturada qisqartmalar.

Standart retseptura formulirovkalari qisqartmalari bilan tanishish

IV.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Farmatsiya terminologiyasi tarixi
2. Lotin tilining kelib chiqish tarixi
3. Tibbiy terminologiya asoschilari
4 .Osteologiyada ishlatiladigan terminlar
5. O'rta asrda anatomik terminlarni ishlatilishi
6. Anatomik terminlarda otlarning o'rni
7. Anatomik terminlarda sifatlarning o'rni
8. Tibbiy terminologiyada ishlatiladigan otlar
9. Otlarning beshta turlanishi
10. Tibbiyot ramzlarining kelib chiqish tarixi
11. Tibbiy terminologiyada ishlatiladigan sifatdosh
12. Yangi kirib kelayotgan terminlar

Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va

uning taqdimoti, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.

IV. Fan o'qitilishining natijalari. (shakllanadigan kompetensiyalar)

Talaba bilishi kerak:

- grammatikasi qonunlari asosida anatomik va farmatsevtik atamalarni tuzishi, atamalarning strukturasi va ularning nomenklaturasida maxsus qisqartirishlar, lotin tilida grammatik sistema asosida atamalar **haqida tasavvurga ega bo'lishi;(bilim)**
- anatomik, klinik va farmatsevtik bo'limlar bo'yicha morfologik, sintaktik usullarni bilishi va ularni amaliyotda qo'llash; talaba anatomik, klinik va farmatsevtik terminlarni amaliy mashg'ulotda tahlil qilish usullarni qo'llashi, xulosa chiqarishi, muammoli vaziyatni hal etish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar to'plami va ulardan foydalanishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni **bilish va ulardan foydalana olish(ko'nikma)**
- lotin grammatikasi qonunlari asosida anatomik va farmatsevtik atamalarni tuzishi; xatosiz retseptlarni o'qiy olishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni qabul qilish **ko'nikmalariga ega bo'lish. (malaka)**

4. **V. Ta'lim texnologiyalari va metodlar**
   - amaliy ta'lim;
   - guruhlarda ishlash;
   - taqdimotlarni qilish;
   - munozara;
   - mustaqil o'rganish
   - so'rov o'tkazish

5. **VI. Kreditlarni olish uchun talablar:**

   Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.

6. **Asosiy adabiyotlar**

1. X.T.Umarov. Lotin tili va tibbiy farmatsevtik terminologiya asoslari. "Tamaddun" Toshkent 2015.
2. L.X.Bazarova, N. S .Suyunov .Lotin tili.Toshkent. "Extremum press" 2011.
3. F. Ashurova. Lotin tili va tibbiy terminlar asosi. Uslubiy qo'llanma. ToshDAU nashr tahririyati, Toshkent.2023.
4. F.Ashurova. Lotincha-o'zbekcha tarjima lug'at. ToshDAU nashr tahririyati Toshkent 2023.